

GRÆNSER OG GRÆNSEGÆNGERE?

-ET KULTURPERSPEKTIV PÅ FIKTIONSUNDERVISNINGEN I FOLKESKOLEN - OG PÅ EN EFTERSKOLE

Grænsegænger

1. person der bor i ét land og arbejder i et andet
 2. person der ulovligt passerer en landegrænse (sjældent)
- SYNONYM [grænseoverløber](#) (Den Danske Ordbog)

RUM, STED, TERRITORIUM OG GRÆNSER SOM VOKABULARIUM FOR FAGDIDAKTISK REFLEKSION?

To eksempler med to teoretiske afsæt: Viden, magt, rum - transformationer og bevægelser

1.: Border Pedagogy, borderlands, transformation and border crossing

1. “(...)the category of border signals in the metaphorical and literal sense how power is inscribed differently on the body, culture, history, space, land and psyche.”
2. 2.(...)It also speaks to the need to create pedagogical conditions in which students become border crossers in order to understand otherness in its own terms, and further create borderlands in which diverse cultural resources allow for the fashioning of new identities within existing configurations of power.
3. 3.(...) Border pedagogy serves to make visible the historically and socially constructed strengths and limitations of those places and borders we inherit and which frame our discourses and social relations.” (**Giroux** 1991, 51- 52)

Curriculum:

- Andre tekster
- Alternative repræsentationsformer (fx blande video, fotografi og skrift)

Klasserummet:

- Genkortlægning eller reterritorisering af viden (Remapping, reterritorializing knowledge, writing within and against existing cultural codes)
- Eleven: "There is no single predetermined relationship between a cultural code and the subject position a student occupies" (ibid. 56).
- Læreren: "By being able to listen critically to the voice of their students, teachers also become border crossers through their ability to not only make different narratives available to themselves and students but also by legitimating difference as a basic condition for understanding the limits of one's own knowledge" (ibid. 63).

-
- Hvordan kan forskelle i skolen forstås og håndteres?
 - Opmærksomhed over for, hvilke kategorier og identiteter, der produceres og reproduceres i skolen. (Glitz-Johansen 2006, Buchardt og Fabrin 2010; 2012)

1. IDENTITETER, FORSKELLE OG FORSKELSTRATEGIER TO GRÆNSEGÆNGERE?

Lisbeth om to 7. klasses elever: Adem og Zarif

Altså, han er en dreng, der pjækker rigtig meget, og hvor hele hans familie har været i kontakt med socialforvaltningen. (...) Han er rigtig, rigtig sød, men kan ikke lide at gå i skole, synes det er frygtelig svært og har i den grad en trang til at have den der gangsteridentitet (bilag 5). (Rørbech 2013, 138)

For det, der var så fantastisk ved Adem, hedder han, det er, da han rappede det der, han brændte 100 procent igennem, fordi han bare mente det hvert ord, han sagde. 'Og så går vi her på xxx og... 'et eller andet med gangstere, og man skal være sej, og man er det ikke'. Jeg kan ikke huske, hvordan teksten var, men han mente bare hvert ord 100 procent, og under forløbet endte det også med, at han sad alene, han gik ud af sin gruppe, og så sad han alene og lavede det her vers (bilag 5). (Ibid. 139.)

For sådan en som Zarif han kunne sagtens... Altså, hvis han gik i den anden klasse, så ville det ikke være særlig fedt for ham, for så ville han hele tiden spille op til de andre. Men når Adem ikke er i skole, og Anwer, han er ikke klog nok, så er der ikke nogen for ham at spille op til med den der gangsterattitude, så er det hans intellekt, han må bruge, og han er rigtig, rigtig klog (bilag 5). Ibid. 139

*Fire strategier over for (kultur)forskelle i litteraturundervisningen
- udpluk fra interview med fire lærere*

Det monokrome rum – en fælles elevidentitet

Kiasmen: "Det fælles i det forskellige og det forskellige i det fælles"

Respekt og moral - hverdagen og mennesket

Rækker af rum: landet, nationen, byen, lokalområdet og klassen

(Rørbech 2013;2016)

Kiasme, (gr. *chiasmus* krydsstilling, af bogstavnavnet *kh*), stilistisk figur, der fremkommer ved korsstilling af tilsvarende sætningsdele (fx *nat jager dag, dag nat på flugt*). Fra Gyldendals store åbne encyklopædi.

Karin underviser i 7. Klasse på Nordskolen:

”Det, der binder dem sammen nu, det (er) jo undervisning, (...) der er det jo også det fælles, der kommer i spil. De er unge i Danmark alle sammen.” *ibid.* 113

Karin:

”Det hænger også sammen med min opfattelse af kultur. For det første skal jeg ikke ind og definere deres kultur, og jeg skal ikke ind og fastholde dem i en kulturopfattelse, som de ikke selv har, fordi de bliver jo også præget af den ungdomskultur, de kommer ind i her, så det er jo yderst forskelligt, altså, de er jo fantastisk forskellige, så (...) de er nødt til selv at byde ind med deres kultur. For ellers går jeg simpelthen galt i byen, altså.” (ibid. 114)

Kiasmen: ”Det fælles i det forskellige og det forskellige i det fælles”

2. STED OG RUM I EFTERSKOLEELEVERS FILMPRODUKTION

Udgangspunkt:

En undersøgelse af 10. klasseelevers arbejde med *mening, kultur og identitet* i deres filmproduktioner

Filmvalgfag (2 semestre), *Vesterdal efterskole* på Fyn.

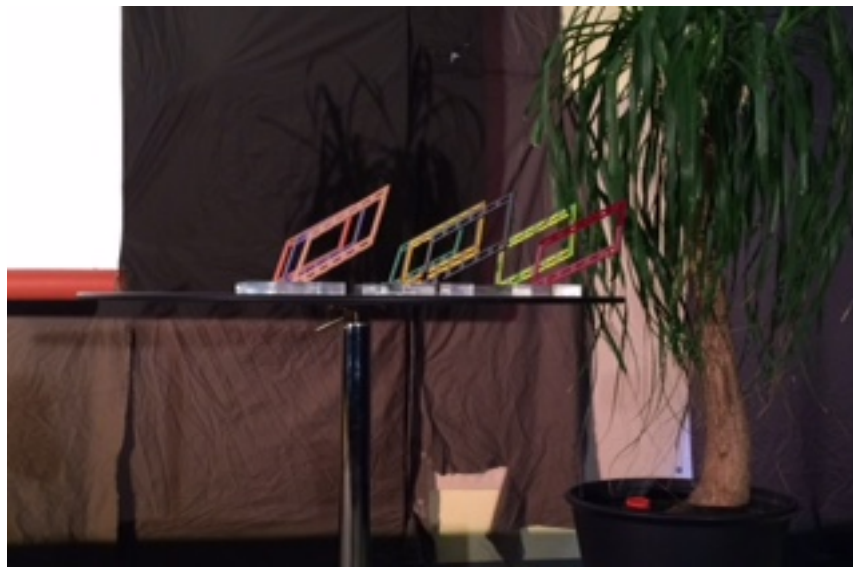
Valgfaget munder ud i et produkt, en 6. min.'s film (fiktion, dokumentar, animation), som skal vises på en filmfestival, hvor valgfagselever fra 3 efterskoler dystes om en række filmpriser.

Tema 2016, *sted*

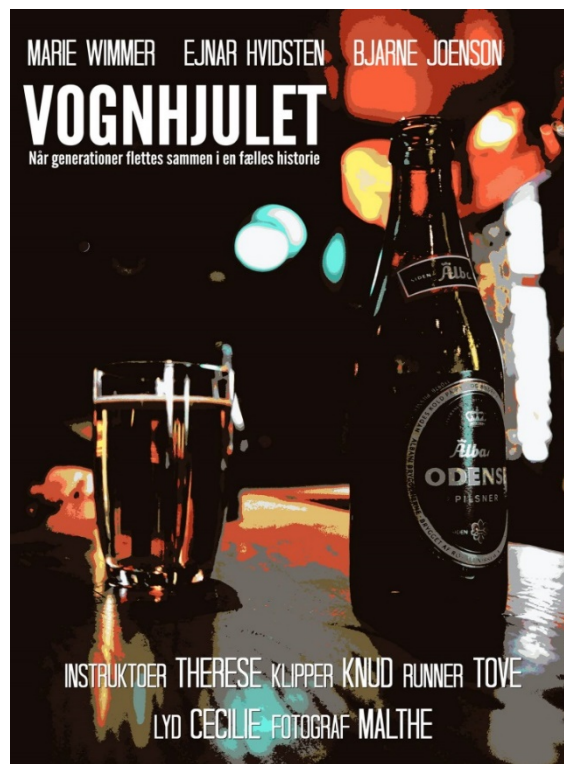

FILMPRODUKTIONEN OG FILMFESTIVALLEN SOM DIDAKTISKE SCENARIER

-
- o 500 tilskuere (samtlige elever fra de tre efterskoler)
 - o Konkurrence om en række filmpriser: Bedste film, bedste animationsfilm, bedste dokumentarfilm, bedste fiktionsfilm, bedste filmiske håndværk, bedste skuespil, juryens specialpris og publikumsprisen
 - o Frame-statuetter/skulpturer
 - o Dommere (ikke-lærere): skuespiller, leder af filmværkstedet i Odense, film- og medieforsker fra SDU
 - o Setting: Røde løbere, gallaklædte tilskuere, en tur i en hvid limousine til vinderne af Bedste film og middag og fest for alle elever efter prisuddelingen

HETEROTOPIER (FOUCAULT 1986/1998), ANDRE RUM I ELEVERNES FILM?

NMNF 6
1 DECEMBER 2017

HELLE RØRBECH
ASSISTANT PROFESSOR

OPSAMLING:

- Grænsegængere skal ikke defineres ved deres nationalitet, etnicitet, religion etc., men gennem deres positioneringer og bevægelser mellem identiteter, diskurser og territorier (Giroux 1991).
- Grænsekrydsningen angår både faget, læreren og eleverne (ibid.).
- Og forskeren?
- Diversiteten et grundlag for viden? Udvidelse af fagets territorium eller af fagets horisont?(ibid.), og transformationer af fællesskaber og forskelle (Rørbech 2013; 2016).
- Kultur mellem rum og steder og elever mellem fag, identiteter og domæner (Rørbech in progress), (Bundsgaard, Misfeldt, & Hetmar, 2011); Bundsgaard, Misfeldt, & Hetmar, 2012), (Fougt 2015), (Hanghøj et al. 2017).

Referencer:

- Buchardt, Mette og Fabrin, Liv (red.)(2010): *Kultur i kulturfagene. En interkulturel og transnational læreplan i klasserummet? – et aktionsforskningsprojek*. Københavns kommune.
- Buchardt, Mette og Fabrin, Liv (2012): *Interkulturel didaktik*. København: Gyldendal.
- Giroux, H. A. (1989): “Border Pedagogy, Postmodernism and the Struggle for Student Voices” i: *Nordisk Pedagogik* Vol. 9. no. 2, s. 100 – 110.
- Giroux, H. A. (1991). Border Pedagogy and the Politics of Postmodernism I: *Social Text*, No 28 (1991), pp 51-67. Duke University Press.
- Glitz-Johansen, Thomas (2006): *Den multikulturelle skole. Integration og sortering*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Hetmar, V. (2004/2007). Kulturformer som didaktisk kategori – litteraturpædagogisk konkretiseret. I: Karsten Schnack (red.) *Didaktik på kryds og tværs*. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.
- Rørbech, H. (2013). *Mellem tekster – en undersøgelse af litteratur, kultur og identitet i danskfaget*. (Ph.d.), Aarhus Universitet.
- Rørbech, H. (2016). *Mellem tekster – kultur og identitet i klasserummet*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

AARHUS
UNIVERSITY